

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 23.12.2008
KOM(2008) 893 wersja ostateczna

2008/0259 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające procedurę negocjowania i zawierania umów dwustronnych między państwami członkowskimi a krajami trzecimi dotyczących kwestii sektorowych i obejmujących prawo właściwe dla zobowiązań umownych i pozaumownych

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Podstawa i cele wniosku

Na podstawie art. 65 tytułu IV Traktatu WE wprowadzonego traktatem z Amsterdamu w obszarze sądownictwa cywilnego przyjęto szereg instrumentów Wspólnoty¹.

Poza wymienionym wspólnotowym dorobkiem prawnym, obszar sądownictwa cywilnego wielu państw członkowskich charakteryzują liczne umowy dwustronne, które państwa te zawarły z krajami trzecimi przed wejściem w życie odnośnych postanowień traktatu z Amsterdamu lub przed przystąpieniem tych państw do Wspólnoty Europejskiej. W zakresie, w jakim istniejące umowy zawierają postanowienia niezgodne z Traktatem WE, państwa członkowskie zobowiązane są podjąć wszelkie działania zmierzające do usunięcia niezgodności zgodnie z art. 307 Traktatu WE. Europejski Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, że w razie potrzeby państwa członkowskie zobowiązane są do rozwiązania umów niezgodnych z dorobkiem prawnym Wspólnoty.

Niezależnie od istniejących umów dwustronnych konieczne może być zawarcie nowych umów z krajami trzecimi, regulujących obszary sądownictwa cywilnego wchodzące w zakres tytułu IV Traktatu WE. W miarę rozwoju europejskiej przestrzeni sądowej dotyczącej współpracy w sprawach cywilnych i handlowych, Wspólnota uzyskała wyłączną kompetencję

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego, Dz.U. L 160 z 30.6.2000, str. 1.
Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.
Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych, Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1.
Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1.
Dyrektywa Rady 2003/8/WE mająca za cel usprawnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o takim charakterze, Dz.U. L 26 z 31.1.2003, s. 41.
Rozporządzenie (WE) nr 2004/80/WE odnosząca się do kompensaty dla ofiar przestępstw, Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 65.
Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych, Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 15.
Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty, Dz.U. L 399 z 30.12.2006, s. 1.
Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II), Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40.
Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń, Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1.
Rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000, Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79.
Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 136 z 21.5.2008, s. 3.

zewnętrzną do negocjowania i zawierania umów międzynarodowych z krajami trzecimi dotyczących wielu istotnych kwestii, o których mowa w tytule IV Traktatu WE. ETS potwierdził to w swojej opinii 1/03 z dnia 7 lutego 2006 r. dotyczącej zawarcia nowej konwencji z Lugano². Trybunał potwierdził, że Wspólnota otrzymała wyłączną kompetencję zewnętrzną do zawierania umów międzynarodowych z krajami trzecimi w sprawach mających wpływ na zasady ustanowione m.in. przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 („Bruksela I”), w szczególności w zakresie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. W swojej opinii Trybunał stwierdził, że z analizy postanowień nowej konwencji z Lugano w zakresie przepisów jurysdykcyjnych wynika, że postanowienia te oddziałują na jednolite i spójne stosowanie wspólnotowych przepisów o jurysdykcji oraz prawidłowe funkcjonowanie ustanowionego przez nie systemu³. W odniesieniu do proponowanych w konwencji przepisów dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych, Trybunał doszedł do podobnych wniosków. Trybunał stwierdził, że wspólnotowe przepisy o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń sądowych są nierozzerwalnie związane z przepisami o jurysdykcji sądów, z którymi tworzą jednolity i spójny system oraz że nowa konwencja z Lugano oddziaływałaby na jednolite i spójne stosowanie wspólnotowych przepisów zarówno o jurysdykcji sądów, jak i o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń oraz na prawidłowe funkcjonowanie jednolitego systemu ustanowionego przez te przepisy⁴.

Dlatego też należy założyć, że Wspólnota uzyskała wyłączną kompetencję zewnętrzną w zakresie negocjowania i zawierania wielu z omówionych powyżej umów dwustronnych.

Niezależnie od powyższego należy ocenić, czy w chwili obecnej istnieje wystarczający interes wspólnotowy, by zastąpić wszystkie istniejące lub proponowane umowy pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi umowami wspólnotowymi. Z tego względu konieczne jest ustanowienie procedury spełniającej dwojaki cel. Po pierwsze, umożliwiającej Wspólnocie ustalenie, czy istnieje wystarczający interes wspólnotowy w zawarciu danej umowy, po drugie, upoważniającej państwa członkowskie do zawarcia przedmiotowej umowy w przypadku, gdy w danym momencie Wspólnota nie ma interesu w zawarciu umowy wspólnotowej⁵.

Powyższe jest zgodne z konkluzjami Rady ds. Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych z dnia 19 kwietnia 2007 r.⁶.

² Opinia 1/03 z dnia 7 lutego 2006 r., Zb Orz. 2006, s. I-1145.

³ Opinia 1/03 Lugano, punkt 161.

⁴ Opinia 1/03 Lugano, punkt 172.

⁵ Podobne rozwiązanie zostało wcześniej przyjęte dla lotnictwa cywilnego: zob. rozporządzenie (WE) nr 847/2004 w sprawie negocjacji i wykonania umów dotyczących usług lotniczych między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi (Dz.U. L 157 z 30.4.2004, s. 7).

⁶ W dniu 19 kwietnia 2007 r. Rada ds. WSiSW zaproponowała, by w zakresie przyszłych umów dwustronnych i wszelkich zmian do obowiązujących umów dwustronnych z poszczególnymi krajami trzecimi w zakresie zobowiązań alimentacyjnych wprowadzić „procedurę negocjowania i zawierania takich umów, zainspirowaną precedensami istniejącymi w prawie wspólnotowym, m.in. procedurą w zakresie usług lotniczych”. „Procedura ta powinna ustalać kryteria i warunki oceny, czy zawarcie takiej umowy leży w interesie Wspólnoty. Jeżeli tak nie jest, procedura powinna określać kryteria i warunki negocjowania oraz zawierania takich umów przez państwa członkowskie, zwłaszcza jeżeli przyszłe postanowienia umowne różnią się od przepisów wspólnotowych, tak aby umowy nie podważały istniejącego systemu”.

Komisja zgodziła się, że należy opracować procedurę również dla umów mających wpływ na rozporządzenie Rzym II⁷ i Rzym I^{8 9}.

W związku z powyższym Komisja proponuje procedurę dla pewnych umów dwustronnych dotyczących kwestii sektorowych. Proponowana procedura obejmuje dwie różne kategorie kwestii sektorowych. Jeden wniosek odnosi się do kwestii sektorowych dotyczących jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich, kwestiach odpowiedzialności rodzicielskiej i zobowiązań alimentacyjnych, a także prawa właściwego w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych. Drugi wniosek dotyczy kwestii sektorowych odnoszących się do prawa właściwego dla zobowiązań umownych i pozaumownych.

Niniejszy wniosek dotyczy procedury udzielania państwom członkowskim upoważnienia w drugim z wymienionych obszarów, tj. w zakresie prawa właściwego dla zobowiązań umownych i pozaumownych w kwestiach sektorowych. Równolegle do niniejszego wniosku Komisja przedkłada odrębny wniosek w sprawie podobnej procedury w zakresie spraw małżeńskich, odpowiedzialności rodzicielskiej i zobowiązań alimentacyjnych. Ponieważ obszar ten wymaga jednomyślności, wnioski te muszą zostać przedstawione w odrębnych aktach.

2. KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI ORAZ OCENA SKUTKÓW

Komisja oceniła szereg różnych możliwości osiągnięcia opisanego powyżej celu, nie przeprowadzając wprawdzie formalnej oceny skutków, jednak z uwzględnieniem szczególnej charakterystyki przedmiotu. W dniach 11 marca i 26 maja 2008 r. odbyły się w Brukseli dwa spotkania z ekspertami z państw członkowskich w celu wymiany pomysłów i poglądów.

Zasadniczo jeżeli chodzi o zakres wniosku, państwom członkowskim bardziej odpowiadałby instrument horyzontalny uwzględniający zarówno sektorowe umowy dwustronne, jak i umowy typu „Lugano” dotyczące jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, a także „szeroko rozumiane porozumienia” w sprawie współpracy prawnej, które mogą obejmować kwestie karne, cywilne, rodzinne lub administracyjne.

Niezależnie od powyższego, zasadniczo istnieje prawdopodobieństwo, że tego typu porozumienia dotyczące takich kwestii jak jurysdykcja, uznawanie i wykonywanie orzeczeń

⁷ Motyw 37 rozporządzenia (WE) nr 864/2007 dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II) stanowi, że „Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący procedur i warunków, zgodnie z którymi państwa członkowskie byłyby upoważnione do negocjowania i zawierania w swoim imieniu umów z państwami trzecimi w indywidualnych i wyjątkowych przypadkach dotyczących kwestii sektorowych, które to umowy zawierałyby postanowienia dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych”.

⁸ Rozporządzenie (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) zawiera zbliżony motyw (motyw 42).

⁹ Rzeczywiście konieczne może być przyjęcie przepisów dotyczących prawa właściwego dla kwestii umownych i pozaumownych w tych sprawach, aby uregulować sytuacje szczególne. Mogą one dotyczyć na przykład kwestii zarządzania portami lotniczymi lub drogami. Do przykładów umów sektorowych tego typu należy konwencja z dnia 4 lipca 1949 r. pomiędzy Francją i Szwajcarią dotycząca budowy i zarządzania Portem Lotniczym Basel-Mulhouse oraz umowa z dnia 25 kwietnia 1977 r. pomiędzy Niemcami a Szwajcarią dotycząca drogi łączącej Lörrach i Weil am Rhein przez terytorium Szwajcarii.

w sprawach cywilnych i handlowych będą naruszać prawodawstwo wspólnotowe ustanowione w obszarze współpracy prawnej w sprawach cywilnych i handlowych, a tym samym w zbyt dużym stopniu oddziaływać na istniejący dorobek prawny, który w celu ułatwienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości oparty jest na koncepcji integracji i pewności prawnej obywateli europejskich.

W związku z powyższym, ponieważ należy to uznać za procedurę odstępstwa od prawa wspólnotowego, system proponowany przez Komisję ogranicza się do minimum niezbędnego do osiągnięcia opisanych powyżej celów.

Komisja przeanalizowała kilka wariantów procedury.

„Pasywny” stan rzeczy, czyli niepodejmowanie żadnych środków zmierzających do rozwiązania problemu, uniemożliwiłoby państwom członkowskim zawieranie umów z krajami trzecimi w określonych obszarach.

W ramach „aktywnego” stanu rzeczy nie opracowywano by procedury legislacyjnej w zakresie przekazania uprawnień Wspólnoty w ręce państw członkowskich. Wszelkie umowy między państwami członkowskimi a krajami trzecimi musiałyby być negocjowane i zawierane przez Wspólnotę w ramach procedury określonej art. 300 Traktatu WE, nawet jeżeli taką umową zainteresowane jest tylko jedno państwo członkowskie.

Kolejny wariant polega na wydaniu upoważnienia przez Wspólnotę na zasadach ogólnych określonych w instrumencie prawnym (na przykład w rozporządzeniu) lub decyzją Rady (na podstawie wspomnianego instrumentu prawnego). Zaletą tego wariantu jest uproszczenie procedury ustalania wspólnego podejścia we wszystkich sytuacjach. Wadą tego wariantu jest założenie, że warunki dające państwom członkowskim możliwość negocjowania i zawierania umów z krajami trzecimi należy ustalać z góry. Ponieważ obszar współpracy prawnej w sprawach cywilnych nieustannie się rozwija we Wspólnocie, oznaczałoby to konieczność określenia różnych kryteriów dla każdego instrumentu wspólnotowego dorobku prawnego (rozporządzenie Bruksela II, rozporządzenie Rzym I, rozporządzenie Rzym II, projekt rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych itp.).

Natomiast ostatni wariant wybrany przez Komisję przewiduje udzielanie specjalnego upoważnienia w indywidualnych przypadkach, po dokonaniu obiektywnej oceny umowy zgłoszonej przez państwo członkowskie. W razie potrzeby Komisja formułuje dla państwa członkowskiego wytyczne negocjacyjne i przed udzieleniem zezwolenia na zawarcie umowy przeprowadza ocenę wyników negocjacji.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

• Krótki opis proponowanych działań

Celem wniosku jest ustanowienie procedury umożliwiającej Komisji ustalenie, czy Wspólnota ma wystarczający interes w zawarciu proponowanych umów dwustronnych z krajami trzecimi, a w przypadku jego braku, upoważnienie państw członkowskich do zawarcia umów z krajami trzecimi w pewnych obszarach dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, które wchodzą w zakres wyłącznych kompetencji Wspólnoty.

Ponieważ upoważnienie państwa członkowskiego stanowi odstępstwo od zasady wyłącznej kompetencji Wspólnoty do zawierania umów międzynarodowych w tych kwestiach, procedurę tę należy traktować jako środek wyjątkowy i ograniczyć jej zakres i czas obowiązywania.

Proponuje się ograniczyć omawianą procedurę wyłącznie do kwestii sektorowych związanych ze sprawami małżeńskimi, odpowiedzialnością rodzicielską i zobowiązaniami alimentacyjnymi z jednej strony, a prawem właściwym dla zobowiązań umownych i pozaumownych z drugiej. Załączony wniosek dotyczy drugiej kwestii.

Komisja proponuje następujące gwarancje zapewniające ochronę wspólnotowego dorobku prawnego oraz integralności systemu wspólnotowego w omawianym obszarze.

Procedura opiera się na uprzednim zgłoszeniu projektu umowy przez państwo członkowskie pragnące uzyskać upoważnienie do renegotjowania i zawarcia umowy z krajem trzecim na zasadach szczególnych ocenianych w poszczególnych przypadkach.

W przypadku, jeżeli Wspólnota zawarła już z danym krajem trzecim umowę w tej samej sprawie, państwu członkowskiemu nie przysługuje prawo do renegotjowania ani zawarcia umowy z krajem trzecim, a wszelkie złożone wnioski zostaną odrzucone. W przeciwnym przypadku Komisja zobowiązana jest określić, czy w niedalekiej przyszłości planowane jest zawarcie takiej umowy. Jeżeli zawarcie takiej umowy w niedalekiej przyszłości nie jest planowane, Komisja ma prawo udzielić upoważnienia pod warunkiem spełnienia następujących warunków: a) wykazania przez rzeczone państwo członkowskie szczególnego interesu w zawarciu umowy z państwem trzecim, w szczególności związanego z istnieniem więzi gospodarczych, geograficznych, kulturowych lub historycznych pomiędzy tymi państwami oraz b) ustalenia przez Komisję, że zgłaszana umowa w niewielkim zakresie oddziałuje na jednolite i spójne stosowanie obowiązujących przepisów wspólnotowych oraz prawidłowe funkcjonowanie ustanowionego przez nie systemu.

Procedura przewiduje również uwzględnienie w umowach klauzul wygaśnięcia (ang. *sunset clauses*) ograniczających okres obowiązywania umów zawartych przez państwa członkowskie do chwili zawarcia przez Wspólnotę umowy w tej samej sprawie z rzeczonym krajem trzecim.

- **Podstawa prawna**

Podstawą prawną załączonego wniosku w sprawie umów dotyczących kwestii sektorowych i obejmujących prawo właściwe dla zobowiązań umownych i pozaumownych jest art. 61 lit. c) oraz art. 65 Traktatu WE, które stanowią, że środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne należy przyjmować zgodnie z art. 67 ust. 5, tiret drugie, tj. zgodnie z procedurą współdecyzji.

- **Zasada pomocniczości**

Niniejszy wniosek wchodzi w zakres wyłącznych kompetencji Wspólnoty. Zasada pomocniczości nie ma zatem zastosowania.

- **Zasada proporcjonalności**

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności z następujących względów:

Wnioskowana procedura stanowi odstępienie od wykonywania wyłącznych kompetencji Wspólnoty w powyższych kwestiach. Ogranicza się ona do tego, co jest niezbędne, by umożliwić państwom członkowskim zawarcie umów z krajami trzecimi w określonych dziedzinach i określa szereg kryteriów, które muszą zostać spełnione. Upoważnienie zostanie wydane państwu członkowskiemu jedynie wówczas, gdy można uznać, że wnioskowana umowa ma znikomy wpływ na obowiązujący system wspólnotowy.

Wnioskowana procedura wykorzystuje procedurę komitetową, ponieważ procedura ustawodawcza nie została uznana za konieczną, a także ze względu na fakt, że wnioskowana procedura odnosi się do uprawnień wykonawczych Komisji.

Tym samym wnioskowana procedura ogranicza obciążenie administracyjne Wspólnoty oraz rządów krajowych do niezbędnego minimum.

- **Wybór instrumentów**

Proponowany(-e) instrument(y): rozporządzenie.

Inne instrumenty byłyby niewłaściwe z następujących względów:

Ponieważ wnioskowana procedura przewiduje odstępstwo od prawa wspólnotowego, rozporządzenie jest instrumentem stosowanym bezpośrednio i zapewnia najszersze gwarancje w zakresie pewności prawnej i równego traktowania.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Wspólnoty.

5. INFORMACJE DODATKOWE

- **Klauzula przeglądu/rewizji/wygaśnięcia**

Wniosek zawiera klauzule przeglądu i wygaśnięcia.

- **Szczegółowe uzasadnienie wniosku**

Zakres zastosowania (artykuł 1)

Artykuł 1 ogranicza zakres niniejszego wniosku do obszarów objętych rozporządzeniem (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych i rozporządzeniem (WE) nr 864/2007 dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych.

Definicje (artykuł 2)

Artykuł 2 stanowi, iż procedura ustanawiana niniejszym wnioskiem obejmuje jedynie umowy dwustronne pomiędzy państwem członkowskim a krajem trzecim. Dlatego też umowy wielostronne (w tym zwłaszcza umowy regionalne) nie są objęte proponowaną procedurą.

Wnioskowana procedura (artykuły 3-8)

Wnioskowana procedura ma na celu stworzenie funkcjonalnego rozwiązania wymagającego ograniczonych formalności. Jednocześnie zapewnia ona ochronę wspólnotowego dorobku prawnego.

Zgodnie z procedurą (art. 3) państwo członkowskie jest zobowiązane powiadomić Komisję na piśmie o zamiarze podjęcia negocjacji w sprawie nowej umowy lub zmiany umowy istniejącej. Jeżeli to możliwe, do zgłoszenia należy dołączyć egzemplarz projektu umowy oraz inne stosowne dokumenty. Zgłoszenia należy dokonać nie później niż trzy miesiące przed rozpoczęciem negocjacji z danym krajem trzecim.

Po otrzymaniu zgłoszenia Komisja ocenia, czy państwo członkowskie może prowadzić negocjacje (art. 4). W przypadku, jeżeli Wspólnota zawarła już z danym krajem trzecim umowę w tej samej sprawie, wniosek zostaje automatycznie odrzucony. Ocena obejmuje następujące kroki. Jeżeli Wspólnota nie zawarła jeszcze żadnych umów z danym krajem trzecim, Komisja ustala, czy zawarcie takiej umowy jest planowane w niedalekiej przyszłości. Jeżeli zawarcie takiej umowy w niedalekiej przyszłości nie jest planowane, Komisja ma prawo udzielić upoważnienia pod warunkiem spełnienia następujących warunków: a) wykazania przez rzeczne państwo członkowskie szczególnego interesu w zawarciu umowy z państwem trzecim, w szczególności związanego z istnieniem więzi gospodarczych, geograficznych, kulturowych lub historycznych pomiędzy tymi państwami oraz b) ustalenia przez Komisję, że zgłaszana umowa w niewielkim zakresie oddziałuje na jednolite i spójne stosowanie obowiązujących przepisów wspólnotowych oraz prawidłowe funkcjonowanie ustanowionego przez nie systemu.

Jeżeli Komisja uzna, że w świetle powyższych warunków nie istnieją przeszkody w zawarciu zgłaszanej umowy, może ona udzielić państwu członkowskiemu zezwolenia na rozpoczęcie negocjacji (Art. 5). W razie potrzeby Komisja może przedstawić wytyczne negocjacyjne i zażądać uwzględnienia określonych klauzul.

Umowa musi również zawierać klauzulę wygaśnięcia na wypadek zawarcia umowy z danym krajem trzecim przez Wspólnotę Europejską.

Decyzję o wydaniu lub odmowie wydania zezwolenia na wszczęcie negocjacji podejmuje Komisja z pomocą komitetu doradczego zgodnie z art. 3 decyzji Rady 1999/468/WE ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji¹⁰. Ponieważ jej celem jest ograniczenie formalności do niezbędnego minimum, uzasadniona jest procedura doradcza. Komisja przedstawia komitetowi do zaopiniowania propozycję działań, które mają zostać podjęte. Następnie, uwzględniając, na ile to możliwe, opinię komitetu, Komisja podejmuje decyzję i powiadamia komitet o zakresie, w jakim opinia została uwzględniona.

W przypadku negatywnego wyniku oceny Komisja nie udziela zezwolenia i przekazuje decyzję do zaopiniowania przez komitet doradczy.

Komisja może podjąć decyzję o wzięciu udziału w negocjacjach pomiędzy państwem członkowskim a krajem trzecim w charakterze obserwatora. W przypadku, jeżeli Komisja nie uczestniczy w negocjacjach, w trosce o skuteczność musi być informowana o wynikach na poszczególnych etapach negocjacji, tak aby miała możliwość przekazania państwu

¹⁰ Decyzja Rady ustanawiająca warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (1999/468/WE), Dz.U. L 184 z 17.7.1999, s. 23.

członkowskiemu swojej opinii na temat treści umowy przed jej ostatecznym zawarciem (art. 6).

Ostatni etap procedury dotyczy zawarcia umowy (art. 7). Przed parafovaniem umowy dane państwo członkowskie ma obowiązek powiadomić Komisję o wyniku negocjacji i przekazać jej treść umowy. Komisja ocenia zgodność umowy z wytycznymi negocjacyjnymi, a także czy zawarcie umowy może mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie obowiązującego systemu Wspólnoty, w szczególności czy (w jakim zakresie) istnieje prawdopodobieństwo oddziaływania na obowiązujący wspólnotowy dorobek prawny. Jeżeli ocena Komisji będzie pozytywna, upoważnienie zostanie udzielone. Jeżeli ocena będzie negatywna, dane państwo członkowskie nie uzyska upoważnienia do zawarcia umowy. Decyzja podejmowana jest zgodnie z procedurą zarządzania określoną w art. 4 decyzji Rady 1999/468/EC.

Proponuje się, aby Komisja podejmowała decyzję w odniesieniu do każdego istotnego etapu procedury oceny w terminie sześciu miesięcy od chwili złożenia stosownego zgłoszenia przez państwo członkowskie.

Przepisy przejściowe i końcowe (artykuły 9-11)

Artykuł 9 zawiera przepisy przejściowe, które należy stosować w sytuacjach, gdy w chwili wejścia rozporządzenia w życie dane państwo członkowskie rozpoczęło już negocjacje z krajem trzecim bądź też je zakończyło, ale nie wyraziło jeszcze zgody na przyjęcie zobowiązań wynikających z umowy.¹¹

Wnioskowana procedura ma więc zastosowanie również do wspomnianej sytuacji, z zastrzeżeniem niezbędnych dostosowań: zgłoszenie Komisji (projektu) umowy; przeprowadzenie przez Komisję oceny na podstawie warunków określonych w art. 4 wniosku; upoważnienie do kontynuowania negocjacji i opracowanie wytycznych negocjacyjnych, jeżeli zezwala na to etap negocjacji; a także upoważnienie do zawarcia umowy.

Artykuł 10 stanowi, że nie później niż do dnia 1 stycznia 2014 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia. Z uwagi na fakt, że okres obowiązywania rozporządzenia jest ograniczony do dnia 31 grudnia 2014 r., Komisja załącza do sprawozdania stosowny wniosek legislacyjny.

¹¹ Przykładem takiej sytuacji może być projekt umowy między Francją, Szwajcarią i Europejską Organizacją Badań Jądrowych (CERN) w sprawie prawa właściwego dla świadczących usługi transgraniczne przedsiębiorstw prowadzących działalność w siedzibie CERN. Umowa ta stanowi przykład umowy sektorowej wchodzącej w zakres rozporządzenia (WE) nr 593/2008 („Rzym I”), i tym samym podlega wnioskowanej procedurze.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające procedurę negocjowania i zawierania umów dwustronnych między państwami członkowskimi a krajami trzecimi dotyczących kwestii sektorowych i obejmujących prawo właściwe dla zobowiązań umownych i pozaumownych

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c), art. 65 i art. 67 ust. 5,

uwzględniając wniosek Komisji¹²,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹³,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu¹⁴,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Tytuł IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (dalej zwanego „Traktatem WE”) stanowi podstawę prawną do przyjęcia wspólnotowego aktu prawnego w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych.
- (2) Umowy między państwami członkowskimi i krajami trzecimi tradycyjnie regulują współpracę sądową w sprawach cywilnych pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi.
- (3) Artykuł 307 Traktatu WE wymaga wyeliminowania wszelkich niezgodności między dorobkiem prawnym Wspólnoty a umowami międzynarodowymi zawartymi przez państwa członkowskie z krajami trzecimi. Może to się wiązać z koniecznością renegotjowania wspomnianych umów.
- (4) Może również istnieć konieczność zawarcia nowych umów z krajami trzecimi, regulujących obszary sądownictwa cywilnego wchodzące w zakres tytułu IV Traktatu WE.
- (5) W opinii 1/03 z dnia 7 lutego 2006 r. dotyczącej zawarcia nowej konwencji z Lugano ETS potwierdził, że Wspólnota uzyskała wyłączną kompetencję zewnętrzną do negocjowania i zawierania umów międzynarodowych z krajami trzecimi dotyczących wielu istotnych kwestii, o których mowa w tytule IV Traktatu WE. W szczególności

¹² Dz.U. C , , s. .

¹³ Dz.U. C , , s. .

¹⁴ Dz.U. C , , s. .

Trybunał potwierdził, że Wspólnota otrzymała wyłączną kompetencję zewnętrzną do zawierania umów międzynarodowych z krajami trzecimi w sprawach mających wpływ na zasady określone m.in. w rozporządzeniu Rady (WE) nr 44/2001 („Bruksela I”), w szczególności w zakresie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych.

- (6) Tym samym, zgodnie z art. 300 Traktatu WE, jeżeli chodzi o zewnętrzną kompetencję Wspólnoty, zawarcie takich umów pomiędzy Wspólnotą a krajem trzecim leży w gestii Wspólnoty.
- (7) Zgodnie z art. 10 Traktatu WE państwa członkowskie mają obowiązek ułatwiania Wspólnocie wypełniania jej zadań oraz powstrzymywania się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrozić urzeczywistnieniu celów Traktatu. Niniejszy obowiązek rzeczywistej współpracy ma zastosowanie ogólne i nie zależy od tego, czy kompetencja Wspólnoty jest wyłączna, czy nie.
- (8) Należy ocenić, czy w chwili obecnej istnieje wystarczający interes wspólnotowy, by zastąpić wszystkie istniejące lub proponowane umowy pomiędzy państwami członkowskimi a krajami trzecimi umowami wspólnotowymi. Z tego względu konieczne jest ustanowienie procedury spełniającej dwojaki cel. Po pierwsze, umożliwienie Wspólnocie ustalenia, czy istnieje wystarczający interes wspólnotowy w zawarciu danej umowy dwustronnej. Po drugie, upoważnienie państw członkowskich do zawarcia przedmiotowej umowy w przypadku, gdy w danym momencie Wspólnota nie ma interesu w zawarciu takiej umowy.
- (9) Należy utworzyć spójną i przejrzystą procedurę upoważniania państw członkowskich do zmiany obowiązujących umów z krajami trzecimi lub do negocjowania i zawierania nowych umów w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie wtedy, gdy Wspólnota nie wyraziła zamiaru wykonywania swojej kompetencji zewnętrznej do zawarcia umowy. Procedura ta pozostaje bez uszczerbku dla wyłącznej kompetencji Wspólnoty oraz postanowień art. 300 i art. 307 Traktatu WE. Ponieważ stanowi ona odstępstwo od zasady wyłącznej kompetencji Wspólnoty do zawierania umów międzynarodowych w tych kwestiach, proponowaną procedurę należy traktować jako środek wyjątkowy i ograniczyć jej zakres i czas obowiązywania.
- (10) Zgodnie z motywami rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)¹⁵ oraz rozporządzenia nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych¹⁶ Komisja ma obowiązek przedstawić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący procedur i warunków, zgodnie z którymi państwa członkowskie byłyby upoważnione do negocjowania i zawierania w swoim imieniu umów z państwami trzecimi zawierających postanowienia dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych lub umownych.
- (11) Zgodnie z powyższymi rozporządzeniami wnioskowany mechanizm powinien mieć zastosowanie wyłącznie do umów w indywidualnych i wyjątkowych przypadkach

¹⁵ Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40.

¹⁶ Dz.U. L 177 z 4.7.2008, s. 6.

dotyczących kwestii sektorowych i zawierających postanowienia dotyczące obszarów objętych tymi instrumentami.

- (12) Aby zagwarantować, że umowa zgłaszana przez państwo członkowskie nie unieważnia prawa wspólnotowego i nie podważa właściwego funkcjonowania systemu stworzonego przez jego przepisy, zarówno rozpoczęcie i kontynuacja negocjacji, jak i zawarcie umowy, powinny wymagać upoważnienia. Umożliwi to Komisji ocenę oczekiwanego (ewentualnego) wpływu negocjacji na prawo wspólnotowe. W stosownych przypadkach Komisja może przedstawić wytyczne negocjacyjne i zażądać uwzględnienia określonych klauzul.
- (13) Aby zagwarantować, że umowa nie stanowi przeszkody w realizacji polityki zagranicznej Wspólnoty w zakresie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, postanowienia umowy powinny przewidywać jej wypowiedzenie z chwilą zawarcia przez Wspólnotę umowy z danym krajem trzecim w tym samym przedmiocie prawa właściwego.
- (14) Niezbędne jest zapewnienie przepisów przejściowych znajdujących zastosowanie w sytuacjach, gdy w chwili wejścia w życie rozporządzenia państwa członkowskie są w trakcie negocjacji z krajem trzecim bądź też zakończyły negocjacje, ale nie wyraziły jeszcze na zgody na przyjęcie zobowiązań wynikających z umowy.
- (15) Środki niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia należy przyjąć zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji¹⁷.
- (16) Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 5 Traktatu niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia jego celu.
- (17) Zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Zjednoczone Królestwo oraz Irlandia wyraziły życzenie uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia w zakresie, w jakim uczestniczyły w przyjęciu i stosowaniu przepisów objętych niniejszym rozporządzeniem lub zaakceptowały wcześniejsze przepisy po ich przyjęciu.
- (18) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia oraz nie jest nim związana, ani nie ma ono zastosowania w Danii,

¹⁷

Dz.U. L 184 z 17.07.1999, s. 23.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot i zakres

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia procedurę upoważniania państw członkowskich do zmiany obowiązujących umów dwustronnych zawartych przez dane państwo członkowskie z krajem trzecim, lub do negocjowania i zawarcia nowej umowy dwustronnej na warunkach określonych w poniższych przepisach.
2. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do umów dwustronnych między państwami członkowskimi a krajami trzecimi dotyczących kwestii sektorowych i obejmujących prawo właściwe w sprawach cywilnych i handlowych, wchodzących w całości lub w części, w zakres rozporządzenia (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych oraz rozporządzenia (WE) nr 864/2007 dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych.

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia „umowa” oznacza umowę dwustronną między państwem członkowskim a krajem trzecim.
2. Do celów niniejszego rozporządzenia, „państwo członkowskie” oznacza każde państwo członkowskie, z wyjątkiem Danii.

Artykuł 3

Zgłoszenie Komisji

1. W przypadku, gdy państwo członkowskie zamierza rozpocząć negocjacje z krajem trzecim w sprawie zmiany obowiązującej umowy lub zawarcia nowej umowy wchodzącej w zakres niniejszego rozporządzenia, zgłasza swój zamiar Komisji na piśmie.
2. Jeżeli to możliwe, do zgłoszenia należy dołączyć egzemplarz obowiązującej umowy, projektu umowy lub projektu wniosku danego kraju trzeciego oraz inne stosowne dokumenty. Państwo członkowskie opisuje cele negocjacji i określa kwestie, które będą przedmiotem negocjacji, lub postanowienia obowiązującej umowy, które należy zmienić, a także udziela wszelkich innych istotnych informacji.
3. Zgłoszenia należy dokonać nie później niż trzy miesiące przed planowanym rozpoczęciem formalnych negocjacji z danym krajem trzecim.

Artykuł 4

Ocena przez Komisję

1. Po otrzymaniu zgłoszenia Komisja ocenia, czy państwo członkowskie może prowadzić negocjacje z danym krajem trzecim. W przypadku, jeżeli Wspólnota zawarła już z danym krajem trzecim umowę w tej samej sprawie, Komisja automatycznie odrzuca wniosek państwa członkowskiego.
2. W przypadku, jeżeli Wspólnota nie zawarła jeszcze umowy z danym krajem trzecim, Komisja dokonując oceny sprawdza w pierwszej kolejności, czy w niedalekiej przyszłości planowane jest zawarcie jakiegokolwiek istotnej umowy wspólnotowej z danym krajem trzecim. Jeżeli zawarcie takiej umowy nie jest planowane, Komisja może udzielić upoważnienia, jeżeli spełnione są dwa następujące warunki:
 - (a) dane państwo członkowskie wykaże, że ma szczególny interes w zawarciu dwustronnej umowy sektorowej z krajem trzecim, związany w szczególności z istniejącymi między państwem członkowskim a danym krajem trzecim więziami gospodarczymi, geograficznymi, kulturowymi lub historycznymi oraz
 - (b) Komisja ustali, że zgłoszona umowa wywiera ograniczony wpływ na jednolite i spójne stosowanie obowiązujących przepisów wspólnotowych oraz prawidłowe funkcjonowanie ustanowionego przez nie systemu.

Artykuł 5

Upoważnienie do rozpoczęcia negocjacji

1. Jeżeli Komisja uzna, że w świetle warunków określonych w art. 4 nie ma zastrzeżeń do umowy, może upoważnić państwo członkowskie do rozpoczęcia negocjacji w sprawie umowy z danym krajem trzecim. W razie potrzeby Komisja może przedstawić wytyczne negocjacyjne i zażądać włączenia do proponowanej umowy określonych klauzul.

Umowa zawiera klauzulę przewidującą wypowiedzenie umowy na wypadek zawarcia przez Wspólnotę umowy z danym krajem trzecim w tej samej sprawie. *Umowa zawiera następującą klauzulę: „(nazwa państwa członkowskiego) zobowiązuje się wypowiedzieć umowę z chwilą zawarcia przez Wspólnotę Europejską umowy z (nazwa kraju trzeciego) dotyczącej tych samych kwestii sądownictwa cywilnego, jakie reguluje niniejsza umowa”.*
2. Jeżeli Komisja uzna, że w świetle warunków określonych w art. 4 istnieją zastrzeżenia do umowy, państwo członkowskie nie jest upoważnione do rozpoczęcia negocjacji z krajem trzecim.
3. Komisja podejmuje decyzję w sprawie upoważnienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 8 ust. 2.

Komisja wydaje decyzję w sprawie wniosku państwa członkowskiego w terminie sześciu miesięcy od chwili otrzymania zgłoszenia, o którym mowa w art. 3.

Artykuł 6

Uczestnictwo Komisji w negocjacjach

Komisja może uczestniczyć w negocjacjach pomiędzy państwem członkowskim a krajem trzecim w charakterze obserwatora. W przypadku, jeżeli Komisja nie uczestniczy w negocjacjach w charakterze negocjatora, jest informowana o postępach i wynikach poszczególnych etapów negocjacji.

Artykuł 7

Upoważnienie do zawarcia umowy

1. Przed parafovaniem umowy dane państwo członkowskie powiadamia Komisję o wyniku negocjacji i przekazuje Komisji treść umowy.
2. Po otrzymaniu zgłoszenia Komisja ocenia, czy wynegocjowana umowa jest zgodna z pierwotnymi założeniami. Dokonując wspomnianej dalszej oceny Komisja ustala, czy proponowana umowa spełnia warunki określone przez Komisję, w szczególności czy zawiera ona klauzule określone w art. 5 ust. 1, a także czy zawarcie proponowanej umowy nie unieważnia prawa wspólnotowego i nie podważa właściwego funkcjonowania systemu ustanowionego przez jego przepisy.
3. Jeżeli Komisja uzna, że wynegocjowana umowa nie spełnia warunków określonych w art. 2, państwo członkowskie nie jest upoważnione do jej zawarcia.
4. Jeżeli Komisja uzna, że wynegocjowana umowa spełnia warunki określone w art. 2, państwo członkowskie może być upoważnione do jej zawarcia.
5. Komisja podejmuje decyzję w sprawie upoważnienia, o którym mowa w ust. 3 i 4, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 8 ust. 3.

Komisja wydaje decyzję w sprawie wniosku państwa członkowskiego w terminie sześciu miesięcy od chwili otrzymania zgłoszenia, o którym mowa w art. 1.

Artykuł 8

Procedura komitetowa

1. Komisja jest wspierana przez komitet ustanowiony na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr [...] ustanawiającego procedurę negocjowania i zawierania umów dwustronnych między państwami członkowskimi a krajami trzecimi dotyczących kwestii sektorowych i obejmujących jurysdykcję, uznawanie i wykonywanie orzeczeń i decyzji w sprawach małżeńskich, dotyczących odpowiedzialności

rodzicielskiej oraz zobowiązań alimentacyjnych, a także prawa właściwego w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się procedurę doradczą określoną w art. 3 z uwzględnieniem art. 7 i 8 decyzji 1999/468/WE.
3. W przypadku odesłań do niniejszego ustępu, zastosowanie ma procedura zarządzania ustanowiona w art. 4 decyzji 1999/468/WE, zgodnie z jej art. 7 i 8.
4. Okres przewidziany w art. 4 ust. 3 decyzji Rady 1999/468/WE wynosi trzy miesiące.

Artykuł 9

Przepisy przejściowe

1. Jeżeli w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwo członkowskie rozpoczęło już negocjacje w sprawie umowy z krajem trzecim, zastosowanie ma art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 4-7 niniejszego rozporządzenia.

Jeżeli zezwala na to etap negocjacji, Komisja może zaproponować wytyczne negocjacyjne lub włączenie do umowy konkretnych klauzul, o których mowa w art. 5 ust.1.

2. Jeżeli w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, państwo członkowskie zakończyło już negocjacje, ale nie zawarło jeszcze umowy, zastosowanie ma art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 2-5 niniejszego rozporządzenia.

Podejmując decyzję w sprawie udzielenia lub odmowy upoważnienia do zawarcia umowy, Komisja bada również, czy istnieją zastrzeżenia do umowy w świetle warunków określonych w art. 4.

Artykuł 10

Przegląd

Nie później niż 1 stycznia 2014 r., Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia, do którego może załączyć stosowną propozycję legislacyjną.

Artykuł 11

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dnia 31 grudnia 2014 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich, zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
[...]

W imieniu Rady
Przewodniczący
[...]